

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marosorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű újság.

Előfizetési ár: egész évre 10 K, félére 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
KÖZTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Postatakarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Szidják a székelyeket!

Boldog emlékü Ugron Gábor, a törhetetlen nagy székely, egy alkalommal a héjasfalva—székelyudvarhelyi székely vasuton utazott. A kocsí folyosóján álldogált és többekkel szívélyesen beszélgetett.

Utközben szó esett a székelyekről s a hirtelen haragra lobbant rabonbán-ivadék Ugron, rettenetesen szidalmazta székely atyánkfiait.

Egy utazó — ki előbb távolról áhitattal hallgatta a kiváló ember beszédét — elragadtatva magát, szintén szidni kezdte a székelyeket.

Ugron Gábor erre haragosan rászólt, hogyan meri bántani a székelyt. Rögtön vonja vissza sértő szavait, mert különben baj lesz!

Az utazó hűledezve kért bocsánatot és megjegyezni bátorkodott, hogy szerény véleményével csak a Méltóságos ur felfogásához csatlakozott.

— Ha én szidom a székelyt, az egészen más dolog; nekem jussom van hozzá, mert fajom, véreből való vér — mondotta csillapodottan Ugron. De maga nem székely s tehát nincs joga ami, hibáival is derék fajunkat szidalmazni...

Ez a jelenet jut eszünkbe s a hatalmas Ugron Gábor érzése forr bennünk, valahányszor a „Köztelek“-et, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapját forgatjuk s annak: „Mit tegyünk a székely Kárpátvidék állattenyésztése érdekében?“ című cikksorozatát olvassuk.

Ugy beszélnek ott a székelységről, mint valami szedett-vedett, lim-lom népségről.

És kik beszélnek így!? Azok, akik csak úgy futólagosan látak itt-ott egyet-mást s abból ítélkeznek az egész székelység fölött ország-világ előtt, — hamis színben tüntetve fel a tényleges állapotokat.

Legutóbb Füredy Lajos lentermesztési szaktanár pocskondiázza le „ezt a népet“ egészen a sárga földig az alatt a cím alatt, hogy: „Mit tegyünk a székely Kárpátvidék állattenyésztése érdekében?“

Nagyon csodálkozunk a komoly, tekintélyes „Köztelek“-en, hogy *e cím alatt* teret enged a székelység jogosulatlan és címmel igazán összeférhetetlen szidalmazására.

Azokban, hogy minden székely tiszta képet nyerjen erről a sötét felfogásról, szerintünk határozottan téves megítélésről, ide iktaljuk Füredy Lajos lentermesztési szaktanár ur cikkét, amint következik:

„A „Köztelek“ 83., 89. és 98. számaiban megjelent három cikkhez legyen szabad nekem is hozzászólnom. Szerintem mind igaz, amit a két utóbbi cikk irt, csak az a sajnos, hogy a 11 év előtt Tusnádon tartott székely kongresszuson nem jutott már kifejezésre ez az irányzat, akkor talán nem kényeztette volna el ezt a népet az egész hazai közvélemény. De hát mások is bizonyára úgy voltak abban az időben ezzel, mint jó magam is, aki előzetes tanulmányaim alapján teljesen jól kiismertem már a székelyeket, de nem akartam a kongresszuson egyedül maradni őszinte véleményemmel, mert tudtam, hogy a többség lehurrogott volna. De azóta úgy látom, nagyot fordult a világ. Kiábrándultak a székely szerelemből sokan, sőt még a fajszekek is saját véreik fölött pálcát mernek törni. A székely valóban rossz gazda, aki az első felhőcskére már leteszi a munkásszámot, tudakossága mellett hanyag, lusta és iszákos, nincs beosztása. Szerencsétlen tulajdonsága, hogy nem elég becsületes és ebből kifolyólag önmagának árt legtöbbet. Egyenes, határozott feleletet alig ad, szeret egy rókaról két bőrt nyuzni és amérett igen rossz üzletember. Például a fazekasok és a szitakészítők és a többi faeszközöket faragó és értékesítő székelyek is elutazgatják egész életüket és elköltik keresményüket ahelyett, hogy földjeik jobb művelésével igyekeznének vagyonosodni. Hogy a székely az eke szarvát nem igen szereti, bizonyítja az is, hogy számtalan köztük a házaló kereskedő, akiket Budapesten látunk nehéz batyukkal hátukon és akik amolyan budapesti cégek által rendesen fizetett, tehát

szereztetett székelyek és végigházzalják olcsó szőnyegekkel és más szőttekkel az országot.

További nagy hibája a székely földművesnek a tanulatlanság. Bár tulajdonképp nem analfabéta, sőt irástudó egytől-egyig, de irástudományát csak a váltó aláírására, olvasni tudását pedig a képes kalendáriumon kívül zuglapok kibetűzgetésére fordítja. Erre már szinte hallom azt az ellenvetést, hogy hiszen temérdek harisnyás székelynek fiából lett már előkelő állásu ember. Ez teljesen igaz, csak hogy ezeket az eredményeket nem lehet a székely nép javára írni, hanem ezt az ottani református és unitárius egyházak által alapított és fenntartott középiskoláknak köszönhetjük, amelyekben alkalma nyílik a legszegényebb fiúnak anyagi áldozatok nélkül is érvényesíthetni esetleg tehetségét.

De számolni sem tud jól a székely, ha saját javára akár takarékoskodik, akár lop, akár csal, csak krajcárokban képes arra, ellenben más ember által forintokban engedni magát becsapni. Hogy mennyire

felvéve az eddigi beszélgetés fonálát, valóra váltották a hátha innánk komámasszony közkeletű mondókát s ittak tovább, mint a kefekötők.

Egy párviadal.

II.

Az egész társaság természetesen lélegzet visszafojtva bámult el a csodán, s alig birt felocsudni azon bámulatából, a mit a szál gyertya kinos lángolásának szemlélete okozott.

Adurján jegyzősegéd, felhasználva mulató társainak elmerengését, hirtelen jött sugallattól ösztönözve, megragadta az egyik boros kancsót és annak tartalmát, a Márton bá báránybőrös bekecséről lelógó, bőr kesztyűbe öntötte, előre kaján örömet érezve a már egészen pityókás atyafi elkövetkezendő bosszúsága felett.

Mivel semmi sem tarthat örökké, végre a társaság is öntudatra ébredt ámulatából s kezdte megérteni, hogy bizony nem a rémkemencének, hanem a bornak gyilkos heve emelte kebleikben forrpontra a meleget, s

Amikor aztán egyik-másiknak akadózni kezdett a nyelve, elérkezettnek látták az időt a tovább indulásra, s mindhasztalan igyekezett Simó bá visszatartani vendégeit, azok magukra szedték a lehányt ködment, bekecsét, s kihörpintvén a szentjános áldomását is, neki készültek az indulásnak.

Márton bá, mint öreg viharvert székely jól begombolva bekecsét, elővette az arról lelógó bőrkesztyűt, hogy azt munkában megkérgesedett kezére huzva, a hideg elleni védelemül használja fel. Ugy de amikor kezét beleigazította, a fizika törvényénél fogva, aminthogy két test egy és ugyanazon időben, egy és ugyanazon helyen helyet nem foghat, — a kesztyűbe öntött bor bizony ki-loccsana. Ez természetesen a besze-

antimathematikus a székely, azt leginkább bizonyítja az, hogy a kereskedelem egészen az örményeknek, szászoknak és kevés zsidónak van a kezében. Ami pedig a nagyipart illeti, hát bizony én nem láttam még székely nevű nagyiparost. Pedig Gyergyószentmiklós, Csikszereda, Kézdivásárhely, Sepsiszentgyörgy és Székelyudvarhely csak vannak oly nagy gócpontok, hogy azokban megtelepedhetne belőlük akárhány.

A székely nép antimathematikus természetével együtt jár az üzleti szellem és vállalkozás hiánya és erre vezethető vissza az, hogy a székely olyan rossz gazda is. Nem ismeri, vagy a tőke nagyobb befektetésétől való félelmében be se szerzi a jobb talajművelő eszközöket és éppen így viselkedik az állatállománnyal szemben is. Avagy nem szinte hihetetlen az a köztudomású tény, hogy az erdélyrészi kirendeltség által kiszáradt kőzt kiosztott tenyészsertéseket és baromfikat egyik-másik községben a gazdaköri tagok leölték és megették.

Annak az óriási tevékenységnek és jelentékeny áldozatnak, amelyet a székelyek számára az erdélyrészi miniszteri kirendeltség hoz, van ugyan fogaratja, de nem elég, mert csak ott mutatkozik eredmény, ahol a kirendeltség önmaga dolgozik vagy dolgoztat (bár csak csendőri felügyelettel tisztíthatatná a legelőket), míg azok az intézmények (például gazdakörök), amelyektől azt várhattuk volna, hogy alkalmat adjanak a népnek önképzésére: nem szolgálják kel-

dett italoktól felmelegedett bátyót erősen felmérgeztette

Magából teljesen kikelve, alapos teremtettézés közt kérdezte meg, hogy melyik volt az a gazember, aki vele ezt a csufaságot elkövetni mert.

Adurján ismerve a Márton bá jó természetét, egész alázattal vallá be, a csintevést, mondván: „Én voltam bátyó, de azért ne haragudjék ki-gyelmed.“

De bizony, Márton bából a sok ital most kiölte a jó természetet és a vaskosabbnál-vaskosabb sértések egész halmazát zuditotta a jegyzősegédre úgy annyira, hogy a társaság tréfát tréfával akarván elütni, egyértelműleg kórusban zengte:

— Ez bizony már sok a jóból, ez bizony már vért kíván.

Márton bá azonban csak nem ismerte fel a tréfát, hanem kijelentette egész ápertén, hogy:

— No ha vért kíván, hát legyen. S megbizta a főnöktáruist ott a helyt, meg Simó báb, hogy kérjenek a segédjegyzőtől neki elégtételt; erősen hangsúlyozva, hogy neki mind egy kard, vagy puska. Legyen hát vér, az áldóját; ő ugyan, mint hajdani strázsamester, nem ijed meg attól sem.

A dolog kezdett komoly lenni s Adurján sem térhetett ki előle. Megnevezte ő is a segédeit, akik a Márton bá segédeivel félrevonulva,

lően a célt, mert nagyjából csak papiron élnek.

Talán egyetlen jó tulajdonsága a székelynek az, hogy elég békés és kezes, ha nem részeg és elég jó családalapító, mert általában nem követi az egygyermekrendszer. Még sokkal jobban is szaporodhatnék és kivándorolni se volna kénytelen, ha földjéből nagyobb hasznot tudna előteremteni. „Rossz a földem uram!“ ezt feleli a székely. Elismerem ezt, de tudom, hogy Felső-Csehország, Poroszország, Szászország és Hollandia sokkal több rossz földdel van megnyomorítva és azért ott nagyobbak a termés átlagok, mint a Székelyföldön. Csakhogy ezekben az országokban törekvő és művelt néplakik és a rossznak nevezett Székelyföld is inkább elhanyagoltnak mondható. A székely faj rossz tulajdonságait a véleszületett fajbéli hibáinak tartom, amelyek sok tekintetben azonosok magyarországi fajrokonai-val sajnos, hogy ezek a hibák az idők folyamán nem hogy csökkentek volna, hanem még öregbedtek a dohány és szesz könnyebb hozzáférhetősége által és annak folyán is hogy hovatovább az intelligencia e nép közül részint kipusztult és részben elvándorolt.

Másként van ám a szászoknál! Ujgyház szebenmegyei községben hivatalos dolgaim végezte után bevezettek az „Erdélyi Szász Gazdasági Egylet“ ottani fiókosztályába ahol a község papja, mint az egyesület fiókosztályának elnöke, éppen azt magyarázta az oda összegyűlt

megállapították, hogy a felek másnap Oláhnádas falu erdejének, a forrás melletti tisztásán: végkimerülésig karddal verekedjenek meg.

Ez az incidens aztán tényleg véget vetett teljesen a további mulatásnak s az egész társaság indult ki az udvarra, hogy lovon, szánó haza induljanak; vivén természetesen a párbajsegéddé avansált Simó báb is.

Indulás előtt azonban még egy kis zavar állott elő. Eddig ugyanis Márton bá a jegyzősegéddel együtt az egyetlen szánon, most egyik sem akart a másikkal együtt utazni. Ami talán természetesnek is látszik, de a szükség törvényt ront, s végre is úgy oldották meg a gordiusi csomót, hogy Simó fiaival egyszerre hajította fel mindakét haragost a szánra maga meg ahajt közzé vágott a lovaknak, nehogy egyik is leszállhasson.

Hazaérve a társaság, ki-ki pihenni tért a fáradalmak után. A fiatalság azonban még benézett egy kis búfelejtőre a korcsmába, s valami természetes, hogy mert borban van az igazság, reggelre az egész falu tudta a nagy hirt, s többen igyekeztek előre a helyszínre, hogy a ritka látványossághoz jó helyet biztosítsanak maguknak.

(Folyt. köv.)

Puskás Lajos.

községi gazdáknak, hogy a szuperfoszfát vásárlásánál miféle fortélyokra kell figyelemmel lenni. Bámulatom a tetőpontra hágott, amidőn hozzám lépett egy igénytelen külsejű szász gazda és kérte véleményemet a „Fuscladium“ nevű gyümölcsfagombákra vonatkozólag. (Sic!) Hozzáteszem ehhez, hogy az említett előadásán részt vett a kerület országgyűlési képviselője is. Ez tehát haladó nép, amellyel azonban foglalkozik az intelligenciája is és amelynek a pap anyag téren is a vezetője.

Mit tegyünk tehát a székelyek állattenyésztése érdekében? Nehéz erre nézve tanácsot adni, mert a székely állatját csak legeltetni szereti, de azt is csak kényelmesen és úgy, hogy az állatát gondozni is tudná, vagy szeretné, az ki van zárva. Ezért a magyarországi gazda nem is megy a székely vásárokra, ahol ökrök helyett aprócsontu, piszkosan tartott macskákat talál leginkább, hanem felkeresi a híres szászrégeni, segesvári vagy szentágotai vásárt, ahol van elég „cimeres“ jószág. Sehol a világon nem találtam oly piszkosan, vakaratlanul tartott jármosökröt, mint az udvarhelymegyei székely gazdáknál. Nem haszon állat kell a székelynek, hanem előbb életrevalóságot, rend-, tisztaság- és munkaszeretet, köteleességtudást, egy szóval némi műveltséget kell vérebe beoltani. És ezrei kapcsolatban felvetem azt az eszmét, hogy telepítsen az állam kulturapostóli szerepre kiszemelt, okosan gazdálkodni és eredményeit kereskedői ügyességgel tértekesíteni tudó kiszáradt a székely községek legelmaradottabbjaiba, eleinte csak próbaképpen s utóbb ha beválik, nagyobb számban. Egy-egy községbe csak egyet-egyet, ne legyen az illető agyondédelgetett állami pióca, hanem szabad rendelkezési joggal felruházott, de az állam felügyeleti jogát elismerő és szerződéses viszonyban lévő, amortizációt fizető telepes, aki az illető székely községbe betelepülve, elméleti előadások tartása helyett gyakorlatban bizonyítaná be gazdatársainak azt, hogy „ki mint vet, úgy arat“. Az ehhez való emberanyag könnyen volna feltalálható és ha másutt nem, úgy bizonyára magában Udvarhely megye elmagyarosodott szász községeinek valamelyikében (például Székelyszomborban). Ha ezenkívül a községek papjai és tanítói is megfognak tenni mindent a népért, illetve igyekeznek a helyes gazdálkodás ismereteit elsajátítani a kezeikre bízott gyermekekkel és felnőttekkel, akkor fog a székely eljutni oda, ahol voltak más vidékek kiszáradtjai 50 év előtt.

Az állattenyésztés fellendítéséről pedig beszéljünk akkor, amikor majd rendbehozatta a legelőket a miniszteri kirendeltség, lesznek jobb istállók és lesz egy kis takarmánytermesztés is a Székelyföldön, ami ott ma még alig van.

Itt a rettenetes ítélet, melynek minden szava bántó, lea-

lázó és a székely becsület, megbízhatóság tekintetéből határozottan sértő.

Mi, a magunk részéről a legerélyesebben visszautasítjuk az összes vádak a józan felfogású, szorgalmas, takarékos és törekvő székely nemzet nevében, mert így általánosítva, valóságot nélkülözök.

Példákkal szolgálhatunk itt van Homoródszentpál és Felsőcsernáton. E két község tevékenysége magában is megdönt a lentermesztési szaktanár u összes állításait.

Miért nincs így a többi községekben is!? Annak nem a nép az oka, mert Füredy ur elismeri, hogy a székely „előbékés és kezes“. Tehát lehet bánni vele s hajlítani a jóra ugy-e bár?

Az a legnagyobb baj, hogy tusnádi kongresszus óta, valószínűleg kísérleti nyulnak tekintették a székelységet. Próbálták ezt is azt is, de egyet sem vittek véghez alaposan, kitartó buzgalommal az előbb nagy garra megindított eszmék közül.

A kísérletek közül a legtöbb éppen a kísérletezők gyámoltalansága, hozzá nem értése miatt nem vált be s a legelső legkisebb nehézség is elég volt arra, hogy a népet leszidják, grombáskodjanak vele és csalhatatlan szakértőileg kimondják, hogy sem erre, sem arra nem való.

Szeretettel, jóakarattal kel közeledni a néphez, mely hasonlós a gyermek neveléséhez. Ehhez pedig — megengedi a különben kitünő lentermelés szaktanár ur — csakis az arra való papok és néptanítók értenek...

Tessék azt az egyszerű falusi papot és néptanítót ellátni anyagi eszközökkel szigorú elszámolás kötelezettségével, de önálló, szabad rendelkezési joggal és megfelelő hatóság támogatással s majd meglátják, hogy pár év alatt mi lesz a székely népből.

A házat az alapozáson és nem a tetején kezdik építeni. Így kell a bünös könnyelműséggel elhanyagolt, mesterségesen leszegényített, erkölcsi szintén újra feltámasztani, élet erejét vissza adni éppen azoknak, akik okozói valának közvetve, vagy közvetlenül a bajoknak.

Hogy pedig a székely állatai nem szeretné s itt csak „macskák” lennének a cimerez ökrök helyett, az sem áll. A legutóbbi felév alatt egyedül Székelykeresztúrról 2074, Székelyudvarhelyről pedig 264 állatot szállítottak el vasuton. Marhalevelet a macskákról kiállítani nem szoktak s így arravaló állatok kellett legyenek.

Ez az igazság; e szerint tesék ítélkezni — tiszta lelkiismerettel... Mert könnyű ám egy népnek rossz híret kelteni, de annál nehezebb helyes irányítással jót alkotni, hazafias dolgot mivelti úgy, hogy a tömegben ártatlanok is ne bűnhődjenek.

Betegh Pál.

A jövő.

V.

Kolozsvár—marosvásárhely—csikszereda—gyimesi vonal.

A szatmár—kolozsvár—gyimesi vonalnak, hogy áldásos hatását az egész Székelyföldre kiterjeszthesse, elmaradhatatlan kiegészítő részét képezi a kolozsvár—marosvásárhely—csikszereda—gyimesi vonal megteremtése,

Ez a vasuti vonal ugyanis a mai vonalakkal kapcsolatban oly életerejét képezné Erdélynek, hogy általa egészséges fejlődést, új iparágak létesítését, s fejlett gazdasági élet kialakulását lehetne reményelni.

E vonal Kolozsvártól Apahidáig a budapest—predeáli vonalon haladna 12 kilométert, innen Mócig a szatmár—kolozsvár—gyimesi vonalnak apahida—mócsi szakaszát venné 22 kilométer hosszúságban igénybe, miért is e rész felépítése külön kiadást nem igényelne.

A vonal Mócstól Novaj, Báld, Mezőméhes, Mezősály, Mezőgerébencs, Mezőbánd, Mezőbergenye, Kisfalud, Egerszeg községeken át Marosvásárhelyig 61,5 kilométert tenne ki, amelyből Mezőméhestől Mezősályig 9 kilométer hosszúságban a marosludas—besztercei vonal kisajátítása és jobb karba hozatala volna szükséges, s erre tekintettel az új vonalszakasz 52,5 kilométert tenne ki, s így Kolozsvártól Marosvásárhelyig a mai 128 kilométer helyett csupán 95,5 kilométer utat kellene megtenni.

Marosvásárhelytől Jedd, Kebeleszentiván, Szentlőrincz, Sárd, Tompa, Nyáradszereda, Andrásfalva, Bere, Magyarós, Sóvárád, Szováta, Parajd, Felsősfalva, Korond, Kecsetkisfalud, Farkaslaka, Szentlélek, Szejkefürdő—Lengyelfalván át volna vezetendő Székelyudvarhelyig 88,5 kilométer

hosszúságban, amiből ismét 12 kilométer csupán a küküllőszög—parajdi vonalból volna kisajátítandó és jobb karba helyezendő, s így az e szakaszon építendő új vonal hosszúsága 76,5 kilométert tenne ki, s a vonal által a Székelyudvarhely és Kolozsvár közötti mai 252 kilométeres távolság 184 kilométerre redukáltatnék.

Székelyudvarhelytől, Betlenfalva, Fenyéd, Méréfalva, Homoródfürdő, Kápolnásfalva, Szentegyházfalva és Mártonfalván keresztül Csikszeredáig 49 kilométert tenne ki az egész Csikszeredától Mádéfalváig a brassó—mádéfalva—székelykocsárdi vonal említett része, onnan Palánkáig pedig a mádéfalva—palánkai vonal lenne igénybe veendő, további újvonal építésének szüksége elő nem állana.

A kolozsvár—marosvásárhely—csikszereda—palánkai vonal megteremtése érdekében tehát 178 kilométer hosszú új vonal építendő és 17 kilométer hosszú helyi érdekű volna kisajátítandó, s mert e vonalon eltekintve a Tolvajos hágon létesítendő alagutttól, nagyobb műszaki alkotás szüksége elő nem állana, az új vonal építési költsége 17,800,000 koronából fedezhető volna.

Talán fejtegetni sem kell, hogy ezen vonal létesítése mily nagymérvű gazdasági előnnyel járna és hogy Erdély katonai védelmét is mennyire előnyösen szolgálná. Mindazáltal reá mutatunk arra az el nem vitatható tényre, hogy mert e vonal Erdély egyik leggazdagabb bányavidékén haladna keresztül, sőt a Mócstól—Novójjig terjedő vonal részén a sármási határt is érintené, valószínű evolúciót okozna a közgazdasági életben, s mindenesetre számos hatalmas bányaiüzemet és hatalmas gyártelep megvalósítását eredményezné.

A vonal nyomában járó gazdasági előhaladás értékelését hozzávetőlegesen sem lehet eszközölni, de viszont feltétlen állitható az, hogy e vasut már első éveiben is dusan meghozná az amortizációját az üzem költségeken felül.

A gazdasági előnyökön kívül óriási fontossággal bír hadvédelmi szempontból is e vasut, s szinte csudálatos az, hogy a hadügyi vezetőség e vonal megteremtését nem kívánta eddig a teljes határozottsággal.

A fösvény.

A szoba sarkában,
Tulipános lánán,
Ott ül félkomoran
Gondoktól fáradtan,
Egy bus öreg asszony.

Rézkapcsos biblia
Elsárgult levelén
A betű megkopott;
De ezért már tudja
Minden szavát jórészt
Ez az öreg asszony.

Egyetlen gondúzó
Megrongyolt biblia,
Mit elővesz néha,
Csupán az vigasza,
Bú: öreg asszonynak.

Az alatt is, amig
Lapjait forgatja,
Mind előtte vannak,
Kik neki tartoznak,
Azoknak névsora.

Reszkető kezével
Egy-egy keresztet vet
Mindenik név mellé,
Aki az interest
Immár megfizeté.

Ezt az öreg asszonyt
Tisztelet illeti,
Mert sok szegény ember
Baját kisegíté.

Szereti a falu
Öreg-fiatalja,
Mert ha megszorultak,
A jó öreg asszony
Meg-megvigasztalta.

Csak az a hibája,
Hogy az arany pénz volt
Kedvesebb bálványá,
Az öreg asszonynak.

— No fiam — mondja ő —
Mi lesz majd belőlünk,
Hogyha egy fillért is
Abból elengedünk?

Vén csontos kezével,
Egy nap alatt százszor
Felnyitja lánáját
S kiveszi fijaból
Megrakott erszényét,
Sorba rakja pénzét.

Hogy ha a nap feljön,
Vagy pedig lenyugszik,
Hideg éjszakákon
Mikor más jól nyugszik,
Ez az öreg asszony
Csak számlálja pénzét.

Igy mulnak az évek,
Jön a végítélet,
Mikor életéről
Az Ur számot kérend!

Féli a lánáját,
El nem mozdul tőle,
Ott kuporog rajta,
Pedig megnyilik majd
Az örök otthonnak
Nagy nehéz kapuja!

Út már a végóra,
Az egyik kezében
Rézkapcsos biblia,
A másikban pedig
Az a nehéz erszény,
Mért annyit fáradta.

Mind azt hajtogatja:
— Most jönnek a rablók,
A pénzt elveszik
S ő lesz a világnak
Legszegényebb rabja —
(Igen, ha a világ
Örökké tartana).

Igy végzi be éltét,
Nem visz mást magával
Csupán amit gyűjtött...
Üzi rögeszméjét:
— Ez tartozik, az megcsalt,
S görcsösen szoritja
Megrakott erszényét.

Senki sincs mellette
Csak e két barátja.
Elfogy az ereje
S kiesik kezéből
A nagy pénzes erszény.

Épen akkor nyit be
A jó szomszéd-asszony,
Ki szívesen adott
Sokszor nagy kamatot,
Csakhogy kölcsönt kapjon.

Elnyujtották szépen,
Koporsóba tették.
A nehéz erszényét
Melléje helyezték;
S egy ál-imádkozó,
Szentelkedő asszony,
Azt a tele erszényt
Szépen elemelé.

Átok van a pénzen
Ha átokkal szerzed,
Ne kívánd a másét.
Jobb, ha a munkától
Megsebzett kezedet —
Soha sem szégyenled.

A kapzsi, kincs vágyó
Nehogy azt higyjétek,
Hogy a sok pénzével
Szerezhet magának
Mennyei örömet.

Hisz ebből láthatod,
Hogy csak addig tied,
Bármennyit gyűjtöttél,
Mig fáradt testedben
Kihül minden csepp vér.

(Lemhény)

Péterffyné Megyaszi Anna.

— **Mult évi anyakönyvi adatok.** A székelyudvarhelyi anyakönyvi kerületben az 1913-ik év folyamán született 105 fiu, 97 leány, összesen 202 gyermek. Ebből törvényes 92 fiu, 88 leány; elismert 5 fiu, 4 leány; el nem ismert 3 fiu, 3 leány, halva született 5 fiu, 2 leány. A születések száma 32-vel kevesebb, mint az előző évben volt. Házasságot 97 pár kötött, vagyis 7 párral kevesebb mint az előző évben.

Azt akarnók,

hogyan — egyelőre hétről-hétre — a székelység igazi hű tükrét rakjuk össze az apró, mozaikszerű eseményekből s mint lehető egészet: a „Székelyország“ hasábjain küldjük a szélrózsa minden irányában feltalálható testvéreink lelkesítésére, összetartozásának ápolgatására és önmagunk épülésére...

Ha örömiünk van, velünk örülhessenek; ha busulunk, együtt busulhassunk és egymást szükségünkben kölcsönösen segíthessük az egész Székelyföldön.

Pártpolitikával a „Székelyország“ nem foglalkozik. A pártoskodás szétválaszt. Mi pedig azt szeretnők és minden erőnkkel arra törekedünk, hogy az igazi székelyeket párt- és valláskülönbség nélkül — együvé tömörítsük a Székelyföld védelmében, a mely föld osztva és osztatlanul ma még mindnyájunké. Hogy holnap is az maradjon, ez egyenesen összetartásunktól függ...

A „Székelyország“ célja egyedül és kizárólag a székelység minden oldalú érdekeinek előmozdítása. Ehhez kérjük kedves székely Testvéreink jóindulatát, sőt még áldozatkész támogatását is.

Tehetsége szerint való segítségét e hazafias céltól senki se tagadja meg. Hiszen vészjóslóan hangzott el és az események egymást követő félelmetes jelensége igazolja Bethlen István gróf emlékeztető mondasát: „Mi vagyunk az utolsók, a legeslegutolsók, kik ezen feladatot még teljesíthetik“...

A jóslat rettenetes, fájdalmas annak széleskörű jelentősége. De most sokszorosan aktuális...

Az édes anya, a szülőföld megmentése szólít mindannyiunkat. Esdeklően kér, könyörög fia- és leányaihoz: — tartsunk össze, „olvadjunk össze, hogy el ne olvadjunk“.

Csak hazafiúi kötelességét teljesíti, aki hívó szavát megértve, az együvé tartozás testvéri érzetét ápoló „Székelyország“ erősségét közreműködésével és minden irányú támogatásával elősegíti, biztosítja.

Jól tudjuk, hogy mindannyian nehéz viszonyok között élünk. De sokkal nehezebbé válhat a székely nemzetünkre szakadó sejtelmes pusztulás, ha össze nem tartunk. Egymagára hagyva, a legerősebb oszlop is gyenge az orkán erejével szemben. Összetartásunkkal: szülő hazánkat mentjük meg.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegye székelységéhez szólunk azzal a lelkesedéssel, melyet hazafiúi aggodó szívünk sugall. Vajha meghallanák! Vajha megértenék hívó szavunkat!

A hálás honfiak és hazafias érzésű honleányok — hisszük, reméljük — szándékunkat megértik, nem mes szívével átérzik s „mindnyájan egyért és egy mindnyájáért“ testvéri

kezet fogva, szeretetteljes küzdelmünkben a „Székelyország“ harcosai között lesznek!...

A »Székelyország« előfizetési ára egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Hirdetési díjai — tekintettel a nagy példányszámra — igen mérsékelték. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz.

A régi székely becsület.

Most, hogy a SIKVLICIDIVM = 1764. évi január 7-iki székely öldöklés 150-ik évfordulója bekövetkezett, megilletődve nézzük Udvarhely vármegye történetét, melyet *Jakab Elek* és *Dr Szádeczky Lajos* irtak a legrégebb időtől 1849-ig.

A 944—495. lapon többek között ezeket olvassuk: „...Buccow ő excellenciája a népet a tisztekkel jártatta, azoknak elméjét csendesítette s az engedelmisségre javasolta; maga is a székháznak ablakaiban olykor-olykor előfordulván, a pénzt bővön hányta a nép közé, de, a mely csoda volt azon falusi emberek között, még **egy sem találkozott, aki a pénzhez hozzá nyúlt volna**, sőt a *kinek kalapjára vagy bocskorjára esik is, legottan lerázza*, melyen ő excellenciája igen megkezdett redvetlenül, látván a népnek ilyen elszánt megátalkodását.“

Negyvenhárom falu székelysége állott Udvarhelyvármegye székháza előtt és egy sem akadt áruló, egyiknek sem kellett a Judás pénz...

Ez volt a igazi székely becsület; ez volt a testvéries összetartás.

Buccow, a székelyek hóhéra, megszégyenülve távozott Székelyudvarhelyről, mert a derék összetartó polgárság köréből sem volt jogfeladó áruló. „Hiabavalók voltak a papok intelmei is a szószékről, hiába a pénzigéretek“... A székelyudvarhelyi polgárok makacsul megmaradtak elhatározásukban.

Ehhez a fenséges, lélekemelő korszakhoz törekedjünk lelkesedésünkben visszpillantani. Rendezzünk az egész Székelyföldön, lehetőleg minden faluban is emlékünepet a székely szabadságért vértanuhalált szenvedett atyánkfiai emlékeztetére.

A kegyeletes emlékezés új erőt, bizalmat ad minyájunknak arra, hogy a mai szenvedéseket, megpróbáltatásokat — a mult-hoz hasonló kitarással, férfias bátorsággal elviseljük. Teljes erőnkől a testvéries összetartás egymást boldogító irányzatával, igyekezzünk közös bajainkon segíteni a munkásság, takarékoság, józan gondolkodás mai, sikert egyedül biztosító fegyvereivel.

Vezérekre van szükségünk ebben is a székely népnek, mert: „az előljáróját elvesztő tábor előljáró nélkül vakoskodván, akármely nagy erővel bírjon, mindazáltal egy halomba dül“...

SZÉKELY GAZDA.

Ének a gazdaságról.

Irtta **P. Szentmárton: Bálint.**

Földünk felső része
mit talajnak hívunk,
Ez a mi életünk, ez a gazdaságunk.
Ez adja a buzát és a terményeket,
Azért hát gondo an
és jól miveljük meg.
Eke a szerszáma ez a hasznos eszköz,
Mi felhasogatja,
ha jön tavasz vagy ős,
Hej! a szántás nélkül
a föld nem ad semmit;
Dolgozzunk szaporán,
s az Isten megsegít,
Ne resteljünk tehát a földet mivelni,
Hisz csak levegővel
nem lehet megélni.
A jó s szorgos munka
nagyon sokat megér,
*Egy szántás egy kenyér,
két szántás két kenyér.*
Aztán a jó munka pótolja a trágyát,
És ami a feglőbb, dicséri gazdáját.

Mielőtt szántanál, nézd meg az ekédet
Hátha hibája van,
mert az ember téved.
Rosszul jár, félre megy,
s ha akkor pockolod,
Nem is veszed észre
s már elveszett napod
Hej! pedig ilyenkor
minden perced drága.
Javítsd ki előre, ne dolgozz hiába.
Ha szántani akarsz,
tudnod kell, hogy minek?
Tavaszi vetésnek, vagy pedig ősziének?
Épp azért elmondom,
figyeljed meg tehát,
A jó gazdaságnak
nehány csinját-binját
Ha eljön a napja,
s kész a marhádnak, ekéd,
Fogjál hozzá nyomban és
végezzed ekéd:
Tavasziak alá, ha ősszel feledded,
(Bizonytal mondhatom,
hogy ezt rosszul tetted)
Mély barázdát ne vágj,
mert ártanál véle,
Legyen a vetőmag zab,
vagy bármiféle,
Tarló buktatásnál széles barázda kell,
Hogy a föld felszine
jobban forduljon fel;
A mélysége pedig csak 5 centi legyen,
Akár a térségen, akár künn a hegyen,
Keverő szántásnál,
amint azt már tudjuk,
Keskeny barázda kell,
de mélyebbre szántjuk,
Őszi ugarlásnál következő évre
Csak félszéles legyen,
s két akkora mélye,
Hogy a föld rögeit a téli fagy jege
Nedvdussá és hozzá porhanyóvá tegye.
De ennél mélyebbre szántani ekédde,
Jól jegyezd meg mostan,
csak okkal-móddal kell.
Mert ha sok nyers földet
hoznál föl egyszerre,
Ugy hiszem, két évig sem
jönne az helyre;
Silány, rossz gabonát teremne a földed

S még az adóját sem
fizetné meg néked;
Ha pedig talajod alsó része köves,
Maradj a réginél,
mást ebben ne kövess,
Mert dugába dőlne
ittén minden terved,
Maradjon hát alól a hitvány kötömegek
Hallottál valamit ott a Gazdakörben
Hogy így meg amogy
kell tenni a jövőben;
Ne vegyed félvállról,
ne is kövessd vakon,
Beszélj meg mással is,
de ne vitasd agyon.
Aztán meg a könyvtár,
vajjon miért van adva?
A sok mese mellett er ől is van abba
Ne legyen ezután unalmas esteled
Használd fel az időt,
olvassd a könyveket
Folyt. köv.

Felhívás!

A „Székelyudvarhelyi Székely dalegylet“ mint az „Országos Dalosszövetség“ tagja és a VI-ik „Dalos kerület székelye 1914. április hó 19-én (vasárnap) Székelyudvarhelyen „Udvarhelyi Dalosverseny“-t rendez.

Felhívjuk Udvarhelyvármegye azon dalegyesületeit, melyek ezen versenyen résztvenni óhajtanak, hogy ezen szándékukat folyó évi január hó 31-ig a Dalegyletünk Elnökségéhez bejelenteni sziveskedjenek

Tájékoztatásul közöljük a következőket:

Versenyezhet minden udvarhelyvármegyei férfi dalosegyesület, melynek legalább 16 és legtöbb 32 működő tagja van.

Ha a jelentkező férfi dalegyesületek 1/3 át kitevő vegyes kar jelentkeznek, úgy a vegyeskarok is felvétetnek a versenyrendbe; természetesen külön csoportban; ellenesetben csak férfikarok versenye lesz.

A versenyen előadandó darabok a következők:

1. Hymnus.

2. Szózat.

3. Népdalegyveleg, mint az összkarok, melyeket a versenyző dalosegyesületek egyszerre énekelnek.

Továbbá egy szabadon választott darab, melyet minden dalegyesület maga választ és önállóan énekel.

Az összkarok pártitúráját meg fogjuk küldeni február 10-ig minden jelentkező dalosegyesületnek, addig is a szabadon választott darab tanulását meg lehet kezdeni.

Dalegyletünk gondoskodni fog a kiváló dalosegyesületek illő megjutalmazásáról és igyekezni fog azt a napot, melyen Székely testvéreink Székely anyavárosunkba gyűlnek, kellemessé és maradandó emléküvé tenni.

A versenyrend február havában meg fog küldetni, addig is esetleges felvilágosításért sziveskedjenek *Horváth József* karnagy urhoz fordulni. A viszontlátása!

HIREK.

Utolsó szó a hátraleköszökhöz. A „Székelyország“ mai számát megküldöttük azoknak is, akik hazafias törekvéseinket eddig csekély évnegyedes előfizetésükkel sem támogatták; noha a lapot elfogadva, azt vissza nem küldötték. Ezekhez intézzük utolsó kérő szavunkat: ha jónak, helyesnek és támogatásra méltónak tartják a „Székelyország“ céljait; ha szükségesnek látják most, a 12-ik órában a székelység együvé tartozandóságának ápolását, akkor jöjjenek segítségünkre előfizetésükkel, hirdetési megbizásaikkal, hogy a lap szétküldésében akadály ne lehessen. **A következő lapszámot már csak azok kaphatják, akik előfizetésüket a szétküldésig a kiadóhivatalhoz juttatják,** vagy pedig szándékukról értesítik. Nagy szegénye, szegénységi bizonyítványa lenne a székelységnek, ha egyetlen összekapcsolására törekvő lapját — megfelelő támogatás nélkül hagyná.

Dr Prohászka Ottokár, a székesfehérvári tudós püspök vasárnap beszédet mondott Budapesten Orsz. Zeneakadémia dísztermébe, a Fehér Színház Egyesület hangversenyén. A tudós püspök többek között ezeket mondotta:

— Amikor én fehérszínházat emlegetek, — az előttem a tisztaság színháza, melynek művészete párhuzamosan halad az erkölcsös és izléssel; amikor én fehér színházat emlegetek, olyan színházra gondolok, amelyben a művészek ne mutogassák a lábikráikat és alsószoknyáikat; muzeumra, ahol eleven művészetet szemlélek, de ahol az urak ne azt gukkerozzák, amiért a feleségeikről vagy leányaikról van szó, revorverhez, párbajhoz fordulnak. A fehér színház nem jelent egy saját külön színművészeti irányzatot; lehet valaki idealista vagy realista, szimbolista vagy kubista, akármilyen futurista: csak piszkos ne legyen. A fehér színház alatt nem értek én valami naiv moralizálást, nem gyerek-színpadot, vagy kolostorbéli lányok színpadát, hanem melyen a bűn és erény jelnetei botlanak, ütköznek, csapkodnak egymásba, amelyen meglevéri alakok és nem csinált holdkórossziluettek szerepelnek. Az én színházam művsája tehát nem vérszegény, sápkóros leány, hanem egy tiszta leány: fehérsége a tisztasága, fehér azért, mert mosakodik, mert nem gyűrött arcú és blazirt.

— **Ne bántsd a magyart!** Háromszékvármegye törvényhatóságához és annak útján a törvényhatóságok hasonló csatlakozása céljából Kovács János, Megyaszai Mihály, Dr Szacsavay Gyula, Bölöni Antal és Cseh Lajos indítványt nyújtottak be, amely így szól: Háromszékvármegye Törvényhatósági Bizottsága mondja ki: a) Erdély veszedelmét imminensnek, védelmét magyar nemzeti ügynek tekinti; b) a jövő közgyűlés elé terjesztendő részletes védelmi program kidolgozására 21 tagú bizottságot küld ki; c) egyelőre az erdélyi társ-törvényhatóságokat megkeresi hasonló bizottságok kiküldésére s a készitendő munkálatok kölcsönös kicserélésére.

— **Tisztviselők közgyűlése.** Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete székelyudvarhely-vidéki köre ez évi rendes közgyűlését 1914. január hó 25-én (vasárnap) délután fél öt órakor Székelyudvarhelyt, a vármegyei házból kisebb közgyűlési termében fogja megtartani, amelyre szíves készsággel hívjuk fel az érdeklődő közönség figyelmét. E kör Székelyudvarhely város polgárságával keresi az érintkezés alkalmait, hogy vállvetett erővel, együttesen munkálják mindnyájuk közös érdekeit. Illő és helyes volna, ha e közgyűlésen a város polgárságának érdeklődése is megnyilvánulna abban, hogy minél számosabban ott lenne.

— **Polgári fillérestély.** A székelyudvarhelyi polgári önképző-kör kedden kiválóan sikerült fillérestélyt rendezett. A műsor fénypontját Császár Mariska nagyhatású szavalata képezte. Endrődinek Celli bucsuját adta elő bensőséges érzéssel. **Keresztély** Gyula műdalát és kuplékat énekelt szép sikerrel. Ugyiszintén **Szombatfalvy** Mariska és **Bányai** László „Házassági költségvetés“ dialogelőadása, valamint **Szánthó** Dénes joghallgató szavalata is jól megérdemelt tapsokat aratott. A következő estélyt, e hó 20-án **Császár** Mariska és **Orbók** Margit fogják rendezni valóban érdekes műsorral. Inczéné **Flórián** Margit melodramát, a Royal nagy mozgó vetített képeket, **Dr Lányi** Andor ügyvédjelölt pedig monologot ad elő. Lesznek meglepetések is.

— **A favágó német császár.** **Vilmos** német császárról van szó, aki az üres, bolondnál-bolondabb nyaktörő sportolás helyett, a sokkal hasznosabb, célra vezetőbb favágást gyakorolja. Potsdami tartózkodása alatt erős fadarabokat, törzseket és ágakat fűrészelt ketté, azután felapította a fát, majd rakásokba hordta össze. Több ízben a császárné is gyönyörködött felséges ura munkájában, aki déli pihenőjét sem kimélve, favágással töltötte azt el. Nehány alkalommal a császár vendégeit felszólította, hogy tartsanak vele.

— **Negyvenhat milliárd** az az összeg, melyet a legközelebbi öt esztendőben az európai nagyhatalmak katonai célokra elköltenek. Eből a statisztika szerint Magyarország és Ausztria 4,5, Németország

10, Olaszország 3,5, Oroszország 12, Franciaország 8, Angolország 8 milliárd frankot költ el.

— **Vereskereszt Kézdivásárhelyt.** E közhasznú intézmény is virágzik Kézdivásárhelyt a többi áldásos alkotás mellett. A vereskereszt egyesület kézdivásárhelyi fiókja vasárnap tartotta évi közgyűlését **Dr Vargha** Béla elnök vezetésével. **Vajna** Károly titkár az év történetét, **Benkő** Lajos pénztáros a vagyoni állást ismertette s a kisorsolt választmányi tagok helyébe újakat választottak.

— **A kollégium ifj. önképző-köre** Székelyudvarhelyt ma délután 5 órakor tartja Gárdonyi ünnepélyét, az intézet tornacsarnokában, amelyre ezuttal is felhívjuk az érdeklődő közönség figyelmét. Az ünnepély műsora a következő: 1. Megnyitót mond Nagy Elemér az önképzőkör vezető tanára. 2. Lányi-Saja: Gárdonyi nóták. Előadja az ifj énekkar. 3. Gárdonyi: A leány tavasza. Szavalja Szabó Gizella VI. o. t., 4. Gárdonyi történeti regényei. Irta és felolvassa Hirsch M. VIII. o. t. 5. Lavotta Rezső: Magyar ábránd. (Vonós ötös zongora kísérettel). Előadja: Szabó Gizella VI. o. t., Kertész Béla VI. o. t., Csép Dezső VII. o. t., Balázs Sándor VIII. o. t., Kállay Károly VII. o. t., zongorán kíséri Saja Antal zenetanár. 6. Gárdonyi: Huszár a mennyországban. Szavalja Farkas L. VIII. o. t. 7. Alaga G.: Magyar ábránd. Előadja az ifj. énekkar. 8. Gárdonyi: Hópehely. Elbeszéli Bányay László VIII. o. t. 9. Gárdonyi-Saja: Éjjel a Tiszán, Balog Fáni, Tíz év múltán. (Melodráma). Szavalja Groák László VII. o. t., zongorán kíséri Kassay László VIII. o. t. 10. Saja A.: Magyar induló. Előadja az ifj. zenekar. Jegyzet. Az önkéntes adományokat a Székelykeresztúron felállítandó Petőfi-emléktábla javára köszönettel fogadják.

— **Nyomdászok bálja** van előkészületben Marosvásárhelyt. A bált február 1-én a Transylvánia nagytermében tartják és rendkívüli érdekessége lesz az „Élő Ujság“, melyet a nyomdászok most teljes ambícióval készítenek elő.

— **Az E. K. E. közgyűlése.** Az Erdélyi Kárpát-Egyesület XXIII. évi rendes közgyűlését e hó 25-én d. e. 11 órakor a városi tanácsház közgyűlési termében fogja megtartani Kolozsvárt — az indítványokat Snappal előbb kell a választmányhoz beterjeszteni.

— **Apróságok nagy időkből** címmel egy füzetke érkezett hozzánk. Irta: Ike. Hajnalodik, Borongás, Alkony, Sötét az éj és Megvirrad még alcimek alatt beszél hozzánk az írója megkapóan az 1848-49 es nagy időkből. Az alcimekhez méltó közvetlenséggel. Az ára 1 K. Kapható Budapesten, VII. Jósika-utca 15. sz. III. e. 12. a.

— **Erdélyrészi orsz. kirakópásárok** január 19-én Keresd, Korond, Mezőörményes, Magyarlajos; 20-án Buza, Magyarzsombor, Nagy-

sármás, Vajdarecse; 22-én Sajóudvarhely, Székelykaál; 23-án Kendfő-lóna, Nagymás; 24-én Mezőméhes, 25-én Bánffyhunad, Bereczk, Csikozmás, Gyalakuta, Nagyenyed, Rozsnyó, Szászkeresztúr; 26-án Kürpöd; 27-én Batos, Erzsébetváros; 28-án Mikeszásza, Székelyhodos, Zám; 29-én Szászsebes.

— **Közigazgatási ülést** tartott e hó 13-án, Marosvásárhely bizottsága **Dr Bernády** György főispán elnöklésével, aki megnyitójában rámutatott a közigazgatás küszöbén álló államosításával az új fővárosi és városi törvénnyel kapcsolatosan bekövetkező szervezeti változásokra mely szerint a közigazgatási bizottság is változásoknak lesz alávetve. **Dr Bernády** főispánt **Deák** Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő üdvözölte betegségéből történt szerencsés felgyógyulása és az új év alkalmából. A folyó ügyek elintézése után a rendes havi jelentéseket vették tudomásul. Az adófizetéseknél, mint örvendetes jelenséget tapasztalták, hogy a rossz közigazdasági viszonyok dacára, 20,000 koronával többet fizettek, mint a múlt év hasonló időszakában.

— **Úásári-szabály.** Csikszereda is új vásárrendtartási szabályzatot készített, a melyet pótlás miatt most a belügyminiszterium visszaküldött. Székelyudvarhely szintén évek óta várja szabályzatának visszaküldését, de azt még pótlásra sem kapta eddig vissza. Pedig előbb a városoknak kiszámíthatatlan közigazdasági kára van itt is, ott is. Bár csak lenne, aki ezt méltányolná és a jóváhagyás kieszközölésével pótolja.

— **Erdély katolikusai** részéről ma, holnap és holnap után nagygyűlést rendez a Katolikus Népszövetség Brassóban. E gyűlésen a katolikus közélet kiválóságai fognak az égető problémákról előadást tartani. Egyházi ünnepségek után a diszgyűlésen **Zomora** Dániel prélátus-kanonok, **Dr Krüger** Aladár ügyvéd, **Kállay** Ubul orsz. képviselő, **Meisel** József apát-plébános, főesperes szerepelnek. A tanoncgűlés előadói: **Frühvirt** Mátyás népsz. titkár és **Székely** János szakasz, titkár. **Sipos** István népsz. titkár konferenciabeszédet tart. Este a Vigadóban **Waldeburg** Hohenlohe Károly Egon herceg, **Meisel** Gusztáv operai tag, **Tersztyánszky** Sándor tanár, **Dr Vass** József pápai kamarás, **Tarján** Lajos működnek. A többi napokon is mind igen érdekes előadások lesznek.

— **Új tanítók.** A baróti r. k. elemi iskolához **Fejér** Erzsébet okl. tanítónőt, az Erdélyi Erdőipar Részvénytársaság gyulafalvi telepein főtartott iskolák egyik állására **Péter** Béla okl. tanítót választották, illetve hívta meg az iskolai hatóság.

— **A vidéki vendéglősök** és korcsmárosok jelentékeny része nem hitelesített palack- és pohárban mérli a szeszes italt. A belügyminiszter most fokozottabb ellenőrzésre utasította a törvényhatóságokat.

— **Dr Szász Dezső ügyvéd** irodáját Sepsiszentgyörgy, Csiki-utca 15. sz. alatt, a Dr Fenyves-féle házban megnyitotta.

— **Unitárius templomot** épít Marosvásárhelyt százezer korona költséggel az egyházközség, melynek e célra 60,000 K áll rendelkezésére. A hiányzó összeget az egyházi főhatóság segélykép adja. A templomot **Páhey Lajos** főmérnök tervezi Kolozsvárt.

— **Fodrászok szövetsége.** A minap megalakult a fodrászok és borbélyok székelyföldi szövetsége Marosvásárhely székhellyel. Mintegy 80-an gyültek össze az ország minden részéből s a jövő évben Kolozsvárt tartanak kongresszust. A gyűlés után rendezett műsoros estély és verseny is igen jól sikerült. A fodrászversenyen díjakat nyertek: **Breszlauer Rezső** Nagyenyed, **Pecha Károly** Marosvásárhely, **Isztl Miklós** Segesvár, **Kreszta Traján** és **Kiss Aladár** Marosvásárh. A színházi kerdőzéből: **Raminger István** Nagyvárad, **Tökés Károly**, **Pecha** és **Kiss** Marosvásárhely. A kongresszus eszméje, rendezése és sikere **König Károly**, a Fodrászok Lapja szerkesztőjének az érdeme.

— **A pénzplac** helyzete alapos javulásnak indult. Már az irányító külállamok bankjai leszállították a kamatlábat. Hir szerint — az Osztrák-Magyar Bank is erre készülődik.

— **Bélyegmentes** a felebbezés, ha 40 K-án alul van a követelt összeg, — a pénzügyminiszter 46,032 —1913. sz. körrendelete szerint.

— **Csiktusnád** a plébános és tantestület vezetése alatt tegnap táncal egybekötött műkedvelői előadás volt. Előadták **Géczy „Gyimesi vadvirág”**-át: **Domokos Jakab**, **Anda Franciska**, **Élthes Pál**, **Ferenc Róza**, **Élthes Erzsike**, **Élthes Alajos**, **Boldizsár Antal**, **Kovács Juliska**, **Bencze Tamás**, **Lőrincz Jakab**, **Péter Regina**, **Ferencz Lajos**, **Tamás Jakab**, **Kóródi Karolina**, **Péter Lajos**, **Ferenc József**, **Betegh Imre**, **Veres Ilona**, **Lőrincz Anna**, **Erdős Márton**, **Jakab József**, **Pál Gyula**.

— **A székely városok** pénzt várnak és pedig a következő mennyiségekben: 1. **Csikszereda** a városi villamos telep kibővítésére 200,000 K, a már megvett ingatlanok kifizetésére 150,000 K, iskola építésére 120,000 K, összesen 470,000 K. — 2. **Gyergyószentmiklós** a vágóhid építésére 120,000 K, vízvezetékre és csatornázásra 1,500,000 K, villamos-telep költségére 240,000 K, összesen 1,860,000 K. — **Sepsiszentgyörgy** a törvényszék építésének hozzájárulására 100,000 K, törvényszéki telek vételárába 150,000 K, törvényszéki telek környékének rendezésére 50,000 K. — 4. **Kézdivásárhely** a honvédlaktanyára 600,000 K, vágóhid építésére 110,000 K, terület kisajátítására 40,000 K, összesen 750,000 K. — 5. **Szászrégen** az új közbúvághid építésére 250,000 K, az építendő Maros-hid céljaira 100,000 K, össze-

sen 350,000 K. — 6. **Torda** a vízvezetékre 1,000,000 K, csatornázásra 500,000 K, függő kölcsönök visszafizetésére 100,000 K, városi uthálózatra 400,000 K, összesen 2,000,000 K. — **Székelyudvarhely** a villamosmű beruházására 30,000 K, vágóhid átalakítására 110,000 K, összesen 140,000 K. Ezutóbbi helyen még a vízvezeték, csatornázás, a városi uthálózat jókarba helyezése, sőt a városház építése és még igen sok közérdekű beruházás is hátra van.

— **Városi párt.** Budapest barátainak szervezkedése után, Marosvásárhely az első, ahol **Dr Ugron Gábor** és **Bürger Albert** keresk. tanácsos kezdeményezésére városi párt alakul a törvényhatósági bizottság tagjaiból a városi érdekek szolgálatára.

— **B. u. é. k.** Eltelt az új év. **Dr Herrmann Antal**, a kiváló tudós a „Székely Ellenzék”-ben most szüri le keserű tapasztalatait a gratulációk megváltásáról. Igen érdekes cikkét így fejezi be: — Én nem váltom meg többé az ujévi üdvözléseket, de azért volna egy korlátozó indítványom. Elégedjünk meg az egyszerű névjeggyel, rajta a lakás és a b. u. é. k. Ne fogadjunk el többnyire ríktó színű, aranyozott, fémporos, izetlen, ledér, léha üdvözlő képes levelezőlapokat lehetetlen disznókkal és alig lehetséges kéményseprőkkel és egyéb szellemes szimbólumokkal és fetiszekkel és kabalisztikus jelvényekkel. Ezek legnagyobb része ugyanis külföldi gyártmány.

Elég szerencsés jel, ha ujévkor a sült malac az asztalon van. Egész éven át, ugyanis elég disznóságot látunk papíron, nem szükséges, hogy az ujév a sertés jegyében kezdődjék. Ez csakugyan izetlen babona.

— **A városi jövedelmét** szaporítandó, Kézdivásárhely képviselőtestülete **Dr Török Andor** polgármester elnöklése alatt hétfőn tartott közgyűlésén a hirdetési oszlopok felállításáról szóló szabályrendeletet alkotott.

— **Ipartestületi bál** volt Székelykeresztúron e hó 10-én a **Valter-féle** nagyteremben. A mulatságot gondosan összeállított műsor előzte meg, a melyen **Deák Miklós** székelyszentmihályi unitárius pap mélyen járó, a mai feslett viszonyokat érdekes, vonzó képen ostromozta felolvasásában. **Szöke Gábor** rugonfalvi tanító vig monologja nagy sikert aratott, ugyszintén **Petrucz János** kuplészámá s a többi szereplők is. **Gál Ince** ipartestületi elnök, aki 18 évi sikeres munkálkodás után, Budapestre költözik, érzésteljes szabad előadást tartott és bucsut vett székely testvéreitől, kiket a megkezdett munka folytatására buzdított. A mulatság, melyet bankettel is megtoldottak, a távozó elnök tiszteletének szökött.

— **Erdőbétel.** Gyergyóújfalú közbirtokosságot! a **Rosdás-patak** nevű erdőrészt, a **Magyar-Román Faipar R.-T.** libáni cég 20,600 K-ért vásárolta meg.

— **Iskolalátogató.** **Sipos Samu** sepsiszentgyörgyi nyug. árvaházi igazgatót a kultuszminiszter a háromszék vármegyei kisebb fokozatu gazdasági ismétlőiskolák látogatásával bizta meg.

— **Bölon község** előjáróit most választották meg. Főbíró **Gyenge Áron**, albíró **Tana Lajos**, esküdtek **Kisgyörgy Miklós**, **Gazdag Miklós** és **Mircse János** lettek egyhangulag.

— **Műsoros estély.** A székelyudvarhelyi állami polgári leányiskola tanstestülete és ifjusága 1914. január 24-én, szombaton, a Budapest szálloda nagytermében a segélykönyvtár és kirándulási alap javára jótékonycélu műsoros estélyt rendez. A műsorban lesz: két szindarab, két élőkép és egy melodráma. Az estély 7 órakor kezdődik. Helyárak: Páholy 8 K, oldal- és támlásszék 2 K, körszék 1 K 60 fillér, zártszék 1 K, állóhely 80 fillér. Karzati ülőhely I. sor 1 K, II-III. sor 50 fillér, karzati álló 30 fillér, deákjegy 50 f.

— **A tusnád-fürdői** gyógyterem csaknem egészen leégett. A tüz keletkezésének oka eddig ismeretlen.

— **A oihar miatt** ledőlt és darabokra tört **Árpád-szobor** darabjait most keresteti a brassói államépítészeti hivatal, hogy a Bethlen barlangba elhelyezzék. Valószínűleg maga a kincstár fog új szobrot állíttatni.

— **Royal nagy mozgó.** Ma (vasárnap) Székelyudvarhelyt d. u. fél négy és este 8 órakor rendkívüli érdekes műsorú előadás a régi városháza ujon átalakított nagytermében. A műsor lekiemeikéőbb pontja „A fekete halál” c. modern dráma a dzsungol mélyén 5 felvonásban. Főszereplője **Rita Sachetto**, ki a fővárosi orfeumban jelenleg vendégszerepel. Ezen kívül **Szofia** látványos; **Öt másolat** és **Rudi házasodik** humoros. Együtt 2108 méteres képsorozat.

Népművelés.

Udvarhelyvármegye népnevelési egyesülete elnökségétől.

Szám 12—1914.

Meghívó.

Az Udvarhelyvármegyei Népnevelési Egyesület folyó évi január hó 27-én (kedd) d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyen, a vármegyeház kistermében tartja 1913. évi beszámoló

közgyűlését,

melyre az egyesület alapító és rendes tagjait, valamint a közművelődésügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. Tartja **Hlatky Miklós** egyl. elnök.

2. Jelentés az egyesület 1913. évi működéséről. Előterjeszti **Gál Imre** egyl. titkár.

3. Jelentés kapcsán az 1914. évi munka-programm megállapítása.

4. Számvizsgáló bizottság jelentése a zárszámadásokról. Előterjeszti **Molnár Károly** biz. tag. A jelentéssel kapcsolatosan az egyesület vagyoni állapotáról jelentést tesz **Paál Sándor** egyl. pénztáros.

5. Az 1914. évi költségvetés megállapítása.

6. Alapszabály-módosítás.

7. Elnök, jegyző és választmányi tag választása.

8. Indítványok. (Indítványok az alapszabályzat 14. §. b) pontja értelmében 2 nappal a közgyűlés előtt az elnökséghez írásban adandók be). Székelyudvarhely, 1914. évi január hó 15-én.

Hlatky Miklós,
elnök.

Gál Imre,
titkár

Közgyűlés előtt d. e. 9 órakor a vármegyeház kistermében választmányi ülés lesz, melyre a vál. tagok ezuttal hivatnak meg.

Szerk. üzenetek.

D. B. E. B. Szives jóindulatát és mindencsetre értékes munkásságát hálásan köszönjük. Azonban — belátja, hogy — a **Mágnás Elza** féle szenzációkkal mi, mint székely érdekei ujság, nem foglalkozhatunk. Nekünk egészen más a célunk, más a működési terünk és a felfogásunk is. A fővárosi napi-sajtó — sajnos — tulontul foglalkozott ezzel; az erkölcsrontó, mételety hintő esettel **Jó** érzésű ember csömört, végtelen undort kapott ettől a szenzáció-hajszolástól. Nem akarjuk mi is nagy-rabecsült olvasóinknál ugyanezt előidézni. Különben egy tót cselédből beteges társadalmi állapotaink folytán, az erkölcstelenség vesszőparipáin véletlenül magasabb anyagi jóllétbe jutott Individuumról lévén csupán szó, ennek tömjénezni, helyén valónak nem tartjuk. A kerítőt a törvény bünteti és jól is teszi. De hát a napi-sajtó vajjon azzal, hogy naponta négy-öt oldalon keresztül kiszinezett közleményeket hozott, akaratlanul is, nem a kerítő büntetendő cselekményét követte el? Hiszen az ujságot nemcsak erkölcsi érzék nélkül való alakok olvassák. Vagy azt hiszi a napi-sajtó, hogy ép érzékű tisztességes gondolkozású egyének ma már nem léteznek? Nekünk közelebből itt is lett volna alkalmunk ehhez hasonló disznóságokról írni, de sajnáltuk arra a nyomdafestéket, mert — hála Isternek — mi tisztességes dolgokról irhatunk. Aki szenzációt akar és annyira eltompultak erkölcsi érzékei, hogy a helyes, jóirányú olvasmányt nem veszi be, az forduljon a romlott szellemű napi-sajtóhoz és az ezt majmolni akaró vidéki sajtotakaró nyomtatott papirosokhoz. Ezek bőven ellátják beteges izlésének megfelelő rothadt közlésekkel. Ismételtelen köszönjük szivességét és jövőre is kérjük támogatását, de csak székely érdekei ügyben, mert programunkhoz szigoruan ragaszkodunk. Ezzel, élünk vagy halunk, de ettől el nem tántorodunk!...

Z.-né Bp. Igen kedves sorait megkaptuk és köszönjük. Ohajtását készséggel teljesítettük. Egyebekre

Wotan

Lámpa

A legjobb és a legtarosabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanyboltokban és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI., Teréz-kört 26. Gyár-utca 13.

a választ valószínűleg közelebből személyesen fogjuk megmondani. Szívélyes üdvözet mindanyunktól.

Gazdakör, Uárosfalva. Az előfizetést félévre megkaptuk és elkönyveltük. Vajha szavunk minél meszebbre hallatszanék! De közönyösek vagyunk — kevés kivétellel. Dermétségünkől nehezen ébredünk és kevesen ahhoz, hogy erőteljes akciót folytathassunk. Pedig tényleg nagyon is: »Mi vagyunk az utolsók...« A kívánt naptárt beszerezjük.

Nyomtatta és kiadja **BETEGH PÁL**
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.

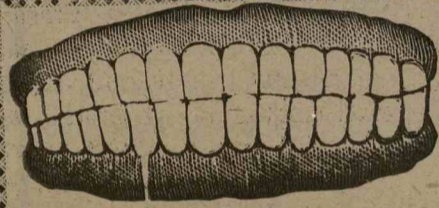
Olcson haszonbérbe adom 6 évre az etédi határban levő 130 hold birtokomat lakházak, istállókkal és mindenféle gazdasági eszközökkel, folyó évi február 1-étől kezdődőleg. **Gagyí Lajos Etéd.**

Jó ételek, jó italok,

szolid árak! Kényelmesen ujonan berendezett vendégszobák káphalók Székelyudvarhelyen a Kossuth-utca 8. házszám alatt

levő SZARVAS című vendéglő- és szállodában. — Az új tulajdonos: **Kroner Mihály**

Fogászati műterem

SZÉKELYUDVARHELYT, a volt Központi-szálloda I. em 4. ajtó

Szolid árak!

Pontos kiszolgálás!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 1914. évi február 5-ikétől március 5-ikéig Székelyudvarhelyen fogok tartózkodni. — Ezen idő alatt végzek minden a fogászat terén előforduló teendőket, u. m. mindenféle

fogtömést (plombalást) és fogcsinálást.

Ugy egyes fogakat, mint egész fogsort rágásra is használhatóan, a gyökérnek a szájból való eltávolítása nélkül, ugyszintén ARANY foglalattal is.

Arany fogkoronát, hidmunkát szájpadlás nélkül, valamint nem jól illő fogsorok átalakítását.

Minden munkát a legjobb kivitelben készítek el s az általam végzett munkáért több évi jótállást vállalok.

Fog- és gyökérhúzást a legkényelmesebb bánásmód mellett végzek. Fogak alapos tisztítása.

Kiváló tisztelettel:

SPRINGER M.

vizsgázott fogtechnikus.

BUTOR.

Aki jó és tartós butort akar vásárolni. az orduljon hozzám **BALÁZS KÁROLY** butorkereskedőhöz, hol raktáron vannak remek kivitelű kőris, cseresznye, tölgy, szil és diófa háló szobák és ebédlőberendezések vas- és rézbutorok, márvány mosdók és felszerelések. Saját műhelyemben készülnek a legfinomabb modern berendezések izléses és tartós kárpitos árúk, szalon és angol bőrgarnitúrák és esztalgályos árúk. Minden munka jótállás és saigoru felügyelet mellett készül! A helybeli ipar érdekében szives pártfogást kér:

Balázs Károly

asztalos, esztalgályos, kárpitos és butorkereskedő

Udarhelybármegye **N e m e s Családjai.** Nagyszabásu család-történeti, családi cimerekkal dúsan illusztrált dísmű. Irta Pálmay József Az ára 16 korona és Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt még kapható szép új példányokban.

Tanító vagy? Akkor használd a Módszeres Szépirási Irkakat, melyeket a székelyudvarhelyi tanítók szerkesztett k. Eladási árából 10,00 a Tanítók Otthonát illeti. Hét féle mintában 2 és 4 fiilér darabja. Páratlanul finom a papirosa, célszerű a beosztása. Kapható Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt.

Aspirin- (a közismert fájdalomcsillapító szer)
Mint hogy az Aspirin helyett so kszor pótszereket adnak, sziveskedjék Aspirint csak,
Aspirin-Tabletta
formában az alábbi rajznak megfelelő eredeti csomagolásban (1 üvegeső 20 félgrammos tablettával ára K. 1.20) vásárolni.
Minden tablettán rajta van az Aspirin szó

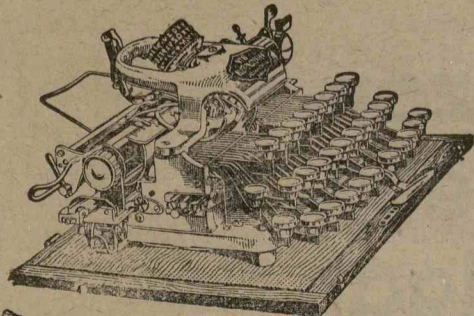
Szivarkapapír és szivarkahüvely
ABADIE
PÁRIS
Minden főzsdeben kapható

VASÁRNAPI ÚJSÁG
Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Újság díszes karácsonyi albumát.
Munkáriumokat kívánára minden- kinek küld a Vasárnapi Újság kiadó- hivatala, Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Legújabb rendszerű amerikai IRÓGÉPEK látható irással!

KÉT ÉVI JÓTÁLLÁS!

Főelőnye: Az irás gyors elsajátítása. — Szalag nélküli berendezés. — Sokszorosítás.

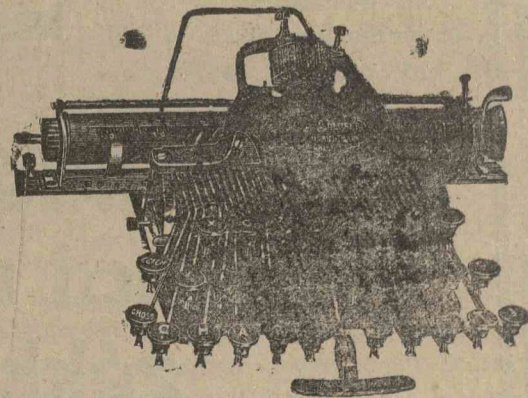
„Weltblick.“ Ára 220 korona.

Több mint **160.000** darab van forgalomban.

Ára 220 korona

5. sz. 290 korona.

Ugyanazt a munkát végzi, mint a 6—700 K-ás írógép.

5. sz. minta. Ára 290 korona.

Megrendeléseket elfogad és pontosan teljesít bárhova a Székelyország kiadóhivatala Székelyudvarhelyt.

Betegh Pál

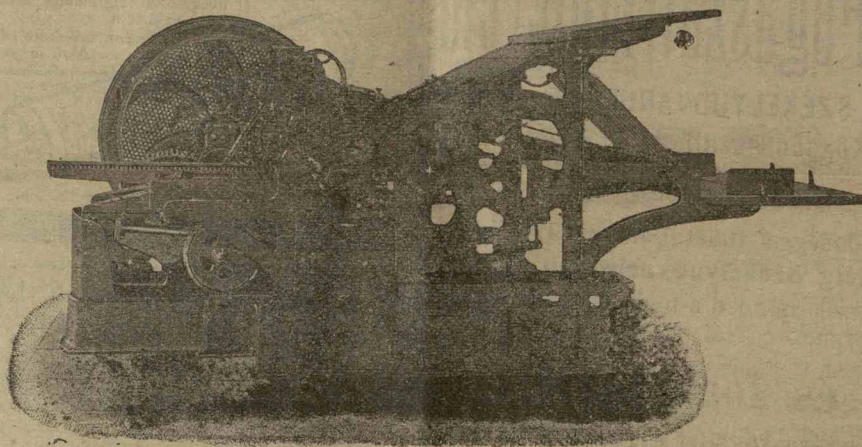
billamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel

dúsan felszerelt

könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,

könyv- és újságkiadó vállalata

Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelig minimális ár-
számitással.

Községi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyvédi, pégrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

Vidéki megkeresésre azon-
nal válaszol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.